

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu
Polonia i Polacy za Granicą 2023

Zbigniew Herbert: Geniusz i Patriotą

Zbigniew Herbert : génie et patriot

Autorzy broszury:

Bożena Kokoszka: absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, kierunek: filologia polska, nauczyciel dyplomowany z 35 letnim stażem, współautorka kilkudziesięciu publikacji popularnonaukowych z zakresu m.in. historii literatury, teatru, polskiej poezji.

Michał Mackiewicz: absolwent Politechniki Rzeszowskiej, działacz społeczny, promotor języka polskiego i treści społecznych, historycznych i prorodzinnych, z zawodu policjant i biegły sądowy, prywatnie mąż i tata 3 synów. Posiada wykształcenie wyższe na kierunku: zarządzanie zasobami ludzkimi.

Auteurs de la brochure:

Bożena Kokoszka: diplômée de l'université Jagiellonien de Cracovie, spécialisation : philologie polonaise, enseignante certifiée avec 35 ans d'expérience, co-auteur de dizaines de publications de vulgarisation scientifique dans les domaines, entre autres, de l'histoire de la littérature, du théâtre, de la poésie polonaise.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Michał Mackiewicz : diplômé de l'Université de Technologie de Rzeszów, activiste social, promoteur de la langue polonaise et de contenus sociaux, historiques et familiaux, officier de police et expert judiciaire de profession, époux et père de trois fils. Titulaire d'un diplôme en gestion des ressources humaines.

Zbigniew Herbert, styczeń 1976 r.

Zbigniew Herbert urodził się 29 października 1924 r. we Lwowie. Zmarł 28 lipca 1998 r. w Warszawie. Jest jednym z najważniejszych polskich autorów XX w., twórca cyklu poetyckiego „Pan Cogito”, eseista, dramaturg i autor słuchowisk. Kawaler Orderu Orła Białego.

Zbigniew Herbert est né le 29 octobre 1924 à Lwów et décédé le 28 juillet 1998 à Varsovie. Il était l'un des plus importants écrivains polonais du XXe siècle, auteur du cycle de poèmes "Pan Cogito", essayiste, dramaturge et auteur de pièces radiophoniques. Chevalier de l'ordre de l'Aigle blanc.

1. Zbigniew Herbert o sobie.

Zbigniew Herbert w 1955 r.

„Miałem piękne życie — cierpieć”. To szczere wyznanie poety Zbigniewa Herberta, twórcy genialnego, poniekąd przejmujące, każdorazowo zapada głęboko w umyśle jak i sercu odbiorców jego utworów. Postawa pokory, skromność budzi zarazem szacunek jak i respekt. Herbert odsłania siebie. Nie ukrywa, że stara się być zawsze blisko drugiego człowieka, który podobnie jak on, zмага się z losem. Poeta próbuje rekonstruować obraz człowieka i jego świata w kontekście etycznym. Zdaje się powtarzać za Norwidem „Nie książek, ale prawd”. Istotą bogactwa twórczości literackiej jest nie ilość dzieł, ale jej wartościotwórczy charakter. Stąd teksty Herberta mają w sobie ogromny ładunek etyczny, są niezwykle nośne, posiadają moc kulturotwórczą, niezależnie od tego, z jakiego okresu pochodzą. Stają się nieustanną konfrontacją życia i hierarchii wartości, właściwych danemu okresowi historycznemu. Emanują uniwersalizmem, tak w zakresie poezji, prozy czy eseistyki —

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

wciąż odczytujemy je na nowo, wciąż odkrywamy w nich głębokie, choć często ukryte sensy.

1 Zbigniew Herbert sur lui-même. "J'ai eu une belle vie - j'ai souffert". - credo. Cette confession sincère du poète Zbigniew Herbert, artiste de génie et, d'une certaine manière, poignant, est toujours profondément gravée dans l'esprit et le cœur des destinataires de ses œuvres. Son attitude d'humilité et de modestie inspire à la fois le respect et la révérence. Herbert se dévoile. Il ne cache pas qu'il essaie toujours d'être proche d'autres personnes qui, comme lui, luttent contre le destin. Le poète tente de reconstruire l'image de l'homme et de son monde dans un contexte éthique. Il semble répéter après Norwid "Pas des livres, mais des vérités". L'essence de la richesse de la créativité littéraire n'est pas le nombre d'œuvres, mais leur caractère valorisant. Ainsi, les textes de Herbert portent une énorme charge éthique, sont extrêmement puissants et possèdent un pouvoir créateur de culture, quelle que soit l'époque à laquelle ils appartiennent. Ils deviennent une confrontation constante entre la vie et la hiérarchie des valeurs propres à une période historique donnée. Qu'il s'agisse de poésie, de prose ou d'essai, ils dégagent un universalisme : on les lit et on les relit, et on y découvre des significations profondes, souvent cachées.

2. Potomni o Herbercie.

Zbigniew Herbert i Czesław Miłosz w Prowansji, 1967r.

Portret Zbigniewa Herberta, nakreślony przez jednego, z współczesnych mu przyjaciół: „Jest życzliwy, ale wyczulony na wszechobecne zło. Spokojny, nosi w sobie dużą erudycję, którą - bez wysiłku - przetapia w słowo poezji. Uprawia moralność czystą, bezkompromisową, jest wierny samemu sobie w solidnym tego

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu *Polonia i Polacy za Granicą 2023*

gatunku. Stawia sobie i światu ważne pytania, wie, że „pytania z pozoru proste, wymagają zawiłej odpowiedzi”.

2 La postérité sur Herbert.

Portrait de Zbigniew Herbert dressé par ses contemporains - un de ses amis : "Il a bon cœur mais il est sensible au mal omniprésent... Calme, il porte en lui une grande érudition qu'il fond sans peine dans le mot de la poésie. Il cultive une morale pure et intransigeante et reste fidèle à lui-même dans la robustesse de ce genre. Il pose des questions importantes à lui-même et au monde, et sait que "les questions apparemment simples appellent des réponses complexes".

3. Nota biograficzna poety.

Zbigniew Herbert w 1945 roku

Zbigniew Herbert należał do pokolenia, które zostało, „boleśnie poparzone językami historii”. Przeżył koszmar hitlerowskiej i sowieckiej okupacji. Po wojnie nigdy nie pogodził się z nowymi, komunistycznymi porządkami. Debiutował dopiero w 1956 r., potem dzięki zdobyciu międzynarodowego uznania i zagranicznym stypendiom, wiele lat mieszkał na Zachodzie. Zawsze jednak wracał do Polski. „Byłoby mi źle, bez tej dziwnej i niedomytej Polski, nie ma dnia, abym się przeciwko niej nie buntował, ale co dzień pogrążam się w nią głębiej, jak bagno w miłość”. Jedną z głównych cech twórczości Herberta

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

jest odwoływanie się do wątków antycznych. Motywy zaczerpnięte z kultury starożytnej są przez poetę reinterpretowane, przetwarzane w poszukiwaniu nowych sensów, które byłyby aktualne dla współczesnych. W wierszach dąży on do klasycznej równowagi, jest wierny zasadzie decorum, stara się nie przekraczać miary. Przejawia się to w intelektualnej i emocjonalnej dyscyplinie, godzeniu tradycji i teraźniejszości, neutralizowaniu powagi i wysokiego tonu ironią oraz dystansem. Ogromne znaczenie w poezji Herberta mają też prostota i skromność wykorzystywanych środków artystycznych, położenie nacisku na klarowność, a także komunikatywność i jednoznaczność przekazu.

3 Notice biographique du poète Zbigniew Herbert.

Zbigniew Herbert appartient à une génération qui a été "douloureusement brûlée par les langues de l'histoire". Il a vécu le cauchemar de l'occupation nazie et soviétique. Après la guerre, il n'a jamais accepté le nouvel ordre communiste. Il n'a fait ses débuts qu'en 1956, puis a vécu à l'Ouest pendant de nombreuses années grâce à une reconnaissance internationale et à une bourse d'études à l'étranger. Cependant, il est toujours retourné en Pologne. L'une des principales caractéristiques de l'œuvre d'Herbert est la référence à des thèmes anciens. Les motifs

tirés de la culture ancienne sont réinterprétés par le poète, à la recherche de nouvelles significations qui seraient d'actualité pour ses contemporains. Dans ses poèmes, il s'efforce d'atteindre un équilibre classique et de ne pas dépasser les limites. Cela se traduit par une discipline intellectuelle et émotionnelle, par la réconciliation de la tradition et du présent, par la neutralisation du sérieux et du ton élevé par l'ironie et la distance. La simplicité et la modestie des moyens artistiques utilisés, l'accent mis sur la clarté et la communicabilité du langage poétique revêtent également une grande importance dans la poésie de Herbert.

4. Pan Cogito jako drugie „ja” czyli alter ego poety.

Zbigniew Herbert w 1963 roku

„Pan Cogito” czyli Pan Myślę jest potomkiem Kartezjusza, wybitnego filozofa francuskiego z XVII wieku — René Descartes. Mógłby za nim powtórzyć „Cogito ergo sum” — „Myślę, więc jestem”. Pan Cogito to racjonalista, intelektualista, niechętny przyjmowaniu gotowych sądów. Stawia sobie i światu ważne pytania.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Bohater Herberta to dwudziestowieczny klasyk, który usiłuje odnaleźć harmonię w rzeczywistości pełnej chaosu. Może przeciwstawić światu tylko i aż — swój umysł i wartości, którym jest heroicznie wierny. Trwa w postawie wyprostowanej, kiedy inni obywatele uczęszczają na „przyspieszone kursy padania na kolana”. Pan Cogito czyta stoików, autorytetami są dla niego ci, którzy odznaczyli się nieugiętym charakterem i pozostawali sobie zawsze wierni.

„idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek

do grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda

obrońców królestwa bezkresu i miasta popiołów”.

Pan Cogito pamięta o cnocie, choć jest ona współcześnie już nie modna. Owa cnota pozwala mu jednak zachować męstwo. „Przesłanie” rozpoczyna się i kończy nakazem „idź” - wezwaniem do aktywności, do działania w obronie ludzkiej godności, męstwa, prawdy, niezgody na zło, zdradę, poniżenie. Godność ludzką ocalić można tylko za cenę najwyższej ofiary, a życie ma być nieustannym daniem świadectwa prawdzie, honorowi, męstwu — czyli człowieczeństwu: **„Bądź wierny Idź”.**

Twórczość Herberta określa się mianem „poezji kultury”. W charakterystyczny dla klasycyzmu sposób - układem odniesienia - pozostaje w niej tradycja, mity, opowieści biblijne, ważne fakty historyczne, dzieła

sztuki uznane za doniosłe. „Poeta doctus” przyjmuje postawę mądrego dystansu wobec teraźniejszości, postrzegając, tłumacząc ją przez filtr przeszłości. Spokojny i wolny od emocjonalnej stylistyki język unika sytuacji zaangażowania. Wszystko to pozwala poecie zobaczyć właściwą miarę rzeczy — zdarzeń i postaci, a w konsekwencji, poświadczyć w tekstach literackich najistotniejsze doświadczenia współczesnego człowieka.

4. *M. Cogito comme second moi ou alter ego.*

"M. Cogito" ou M. Penser est un descendant de Descartes, l'éminent philosophe français du XVIIe siècle René Descartes. Il pourrait répéter après lui "Cogito ergo sum". - Je pense, donc je suis". M. Cogito est un rationaliste, un intellectuel, réticent à accepter les jugements tout faits. Il se pose et pose au monde des questions importantes. Le héros d'Herbert est un classique du XXe siècle qui tente de trouver l'harmonie dans une réalité pleine de chaos. Il ne peut que défier le monde, son esprit et les valeurs auxquelles il est héroïquement fidèle. Il s'obstine dans une posture droite alors que d'autres citoyens suivent des "cours accélérés de mise à genoux".

M. Cogito lit les stoïciens ; ses autorités sont celles qui se sont distinguées par leur caractère inflexible et qui sont toujours restées fidèles à elles-mêmes. Le héros d'Herbert reste fidèle à des valeurs jugées

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

anachroniques, comme la vertu. De nos jours, elle n'est plus à la mode. M. Cogito, qui se souvient de la vertu, n'appartient pas au groupe des "vrais hommes : athlètes généraux du pouvoir, despotes". C'est pourtant la vertu qui lui permet de conserver sa vaillance. "Le message de M. Cogito est la conclusion du volume de 1974. L'ironie à laquelle Herbert a si volontiers eu recours dans d'autres poèmes avec ce héros n'est plus présente ici. Le "MessageL" commence et se termine par l'injonction "Go", et est donc un appel à l'activité, à l'action pour la défense de la dignité humaine, du courage, de la vérité, du désaccord avec le mal, de la trahison, de l'humiliation. La dignité humaine ne peut être sauvée qu'au prix du sacrifice suprême, et la vie doit témoigner de la vérité, de l'honneur, de la vaillance, c'est-à-dire de l'humanité : "Sois fidèle, va".

Herbert jest znawcą sztuki, interesuje się nie tylko literaturą, ale również architekturą i malarstwem, o czym świadczą zbiory jego znakomitych esejów „Barbarzyńca w ogrodzie” i „Martwa natura z wędzidłem”. Istnieją ogromne niezdobyte obszary sztuki, ta „Terra Incognita” i tajemnice, jakie w sobie kryje, to także przedmiot zainteresowania Herberta. Jak dobrze, że poeta stara się ocalić to od zapomnienia. „Wiele dzieł sztuki wskazano na żywot sekretny i to, co oglądamy w muzeach, galeriach dostępnych dla wszystkich, jest częścią ocalałego dobytku przeszłości. Niedocieczona reszta zimuje w niedostępnych labiryntach, skarbcach, schowkach, pospołu z papierami wartościowymi — zazdrośnie strzeżona przez nie zawsze oświeconych kolekcjonerów”.

Herbert odwiedzał wielokrotnie Francję i miał bliskie kontakty z francuskimi intelektualistami i pisarzami. Jego twórczość była doceniana na arenie międzynarodowej, w tym we Francji, gdzie otrzymał kilka prestiżowych nagród literackich. Jego dzieła były tłumaczone na wiele języków, w tym na francuski, co przyczyniło się do ich rozpoznawalności i wpływu na francuską literaturę i myśl filozoficzną. Był zafascynowany kulturą, historią i krajobrazem Francji, co często odzwierciedlało się w jego twórczości. W latach 50-tych Herbert odwiedził wiele

5. Związki Herberta z literaturą europejską: włoską i francuską.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

regionów Francji m.in. Prowansję, Bretanię, Lazurowe Wybrzeże, Normandię. W latach 60-tych i 70-tych często przebywał w Paryżu, gdzie nawiązał kontakty z francuskimi pisarzami, artystami i intelektualistami. Podczas tych podróży poznawał francuską kulturę i eksplorował piękno francuskich krajobrazów. Pozwalały mu one odkrywać różnorodność Francji, doświadczać jej kultury i poznawać ludzi. Tym samym Francja miała istotny wpływ na twórczość Herberta jako pisarza i poety. W swoich utworach wielokrotnie odwoływał się do francuskiego dziedzictwa i tradycji.

5. Les liens de Herbert avec la littérature européenne italienne et française.

*Herbert est un connaisseur d'art, qui s'intéresse non seulement à la littérature mais aussi à l'architecture et à la peinture, comme en témoignent les recueils de ses excellents essais *The Barbarian in the Garden* et *Still Life with Smoke* (*Le barbare dans le jardin* et *Nature morte avec fumée*). Il existe de vastes zones d'art non conquises, cette tare *Incognita* et les secrets qu'elle recèle sont également le sujet d'intérêt d'Herbert : De nombreuses œuvres d'art ont connu une vie secrète et ce que nous voyons dans les musées, galeries accessibles à tous, fait partie des possessions survivantes du passé. Le reste non découvert hiverne dans des labyrinthes inaccessibles, des voûtes et des compartiments de stockage, avec des*

titres - jalousement gardés par des collectionneurs pas toujours éclairés. ("Nature morte à la fumée"). Herbert s'est rendu en France à de nombreuses reprises et a entretenu des contacts étroits avec des intellectuels et des écrivains français. Son œuvre a été reconnue internationalement, y compris en France, où il a reçu plusieurs prix littéraires prestigieux. Ses œuvres ont été traduites dans de nombreuses langues, dont le français, ce qui a contribué à leur reconnaissance et à leur influence sur la littérature et la pensée philosophique françaises. Le poète a beaucoup voyagé et séjourné dans divers endroits. Il était fasciné par la culture, l'histoire et les paysages de la France, ce qui se reflète souvent dans son œuvre. Dans les années 1950, Herbert a visité le sud de la France, notamment des régions comme la Provence et la Côte d'Azur. Dans les années 1960 et 1970, Herbert était souvent à Paris, où il a noué des contacts avec des écrivains, des artistes et des intellectuels français. Herbert a également fréquenté d'autres régions de France, comme la Normandie et la Bretagne. Au cours de ces voyages, il s'est familiarisé avec la culture française, a rencontré des artistes locaux et a exploré la beauté des paysages français. Ces voyages lui ont permis de découvrir la diversité du pays, de faire l'expérience de sa culture et de rencontrer ses habitants. Ils ont eu une influence significative sur l'œuvre d'Herbert en tant qu'écrivain et poète. Il a fait de

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

nombreuses références à l'histoire, à la culture et à la littérature françaises dans ses œuvres, ce qui témoigne souvent de son intérêt pour le patrimoine et les traditions françaises.

L'œuvre d'Herbert a été décrite comme la poésie de la culture. D'une manière caractéristique du classicisme, la tradition y demeure le système de référence - mythes, récits bibliques, faits historiques importants, œuvres d'art considérées comme capitales. Le poète doctus adopte une attitude de sage distance par rapport au présent, qu'il perçoit et interprète à travers le filtre du passé. Son langage, calme et dépourvu de stylistique émotionnelle, évite les situations d'engagement. Tout cela permet au poète de voir la juste mesure des choses - événements et personnages - et, par conséquent, d'attester dans les textes littéraires des expériences les plus pertinentes de l'homme contemporain.

6. Patriotyzm i pamięć według Herberta.

Zbigniew Herbert w 1990 roku

Patriotyzm w rozumieniu Zbigniewa Herberta to służba ojczyźnie i poczucie odpowiedzialności za wspólnotę narodową mimo jej wielu wad. Z wierszy Herberta wyłania się wizja narodu oparta na wspólnocie żywych i umarłych. I wobec takiego narodu Herbert zachowywał bezwzględną lojalność. Wątek pamięci o poległych i pomordowanych wydaje się najważniejszym składnikiem Ojczyzny w poezji Herberta. Ma on charakter metafizyczny, jest przejawem „świętych obcowania”. Pamięć o nich jest nakazem etycznym; zapomnienie o nich uznaje poeta za winę i grzech. Ich ofiara życia świadczy o tym, co dla nich było nad życie cenniejsze, a tym świadectwem wskazuje nam hierarchię postaw, która także nas może duchowo kształtować. Pamięć w dziedzinie spraw ojczystych współdecyduje o godności czasu teraźniejszego, żyje więc i rozwija się, krucha, lecz nieskończenie pojemna. Nie

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

stanowi jej zbiór przypadkowych wspomnień, lecz kształtuje się ona jako system uporządkowany według dynamicznych, jednak niepodważalnych reguł. Są nimi: wierność, odpowiedzialność, współczucie, sumienie. Patriotyzm kształtowany takimi postawami obejmuje nie tylko Ojczyznę dzisiejszą, lecz także tę historyczną.

6. Patriotisme et mémoire selon Herbert. Le patriotisme tel que le conçoit Zbigniew Herbert est un service rendu à la patrie et un sentiment de responsabilité à l'égard de la communauté nationale malgré ses nombreux défauts. Ce qui ressort des poèmes de Herbert, c'est la vision d'une nation fondée sur une communauté de vivants et de morts.

Et c'est à une telle nation que Herbert voue une loyauté absolue. Le motif du souvenir des morts et des assassinés semble être la composante la plus importante de la patrie dans la poésie d'Herbert. Il est de nature métaphysique, une manifestation de la "sainte communion". Se souvenir d'eux est un impératif éthique ; les oublier est considéré par le poète comme une faute et un péché. Le sacrifice de leur vie témoigne de ce qui était plus précieux pour eux que la vie et, par ce témoignage, nous montre une hiérarchie d'attitudes qui peuvent aussi nous façonner spirituellement. La mémoire dans le domaine des questions de patrie co-détermine la dignité du temps présent, elle

est donc vivante et en développement, fragile mais infiniment capacitive. Elle n'est pas une collection de souvenirs désordonnés, mais prend forme en tant que système organisé selon des règles dynamiques mais indiscutables. Ces règles sont : la loyauté, la responsabilité, la compassion, la conscience. Le patriotisme façonné par de telles attitudes englobe non seulement la patrie d'aujourd'hui, mais aussi la patrie historique.

idzie
Pan Cogito
przez świat
zataczając się lekko

Zbigniew Herbert

Tłumaczenie: Anna Boulogne, absolwentka romanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Wydawca

Fundacja KADR (www.fundacjakadr.pl) dysponuje Znakiem Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej 2023 i 2021, przyznany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Fundacja prowadzi szereg aktywności mających na celu wspieranie reintegracji, zwalczanie bezrobocia i aktywizację zawodową osób, poradnictwo zawodowe, doradztwo personalne. Fundacja jest także ośrodkiem mediacji w sprawach rodzinnych, gospodarczych, pracowniczych. W zakresie działań edukacyjnych i naukowych Fundacja odznacza się Znakiem Jakości Małopolskich Standardów Usług Edukacyjnych.

La Fondation KADR (www.fundacjakadr.pl) est titulaire de la marque de qualité de l'économie sociale et le label de qualité de la solidarité 2023 et 2021, décernés par le ministère de la famille et de la politique sociale. La Fondation mène une série d'activités visant à soutenir la réinsertion, à lutter contre le chômage et à favoriser l'activation professionnelle des personnes, le conseil professionnel et le conseil personnel. et l'activation professionnelle des personnes, le conseil professionnel, le conseil personnel. La Fondation est également un centre de médiation dans les affaires familiales, économiques et du travail. En termes d'activités

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

éducatives et scientifiques, la Fondation a reçu la marque de qualité des normes de services éducatifs de Małopolska.

Od Wydawcy

Wydanie niniejszej publikacji było możliwe dzięki finansowaniu przyznanemu przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, w ramach projektu pn. **„Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w północnej Francji”**.

Celem projektu jest przygotowanie Polonii i Polaków mieszkających w północnej Francji do budowania dobrego wizerunku Polski.

Drogą do tego celu jest podniesienie wiedzy i świadomości Polonii nt. znaczącej roli Polaków — naszych przodków w walce o wolność i dobre imię naszego kraju: Polski. Wybrane tematy: wkład Polaków w I wojnę światową i podkreślenie roli „Błękitnej Armii” oraz propolska i patriotyczna postawa i twórczość Zbigniewa Herberta stanowią doskonały przykład i drogowskaz, w jaki sposób należy dbać o wizerunek Polski i jednocześnie twardo bronić polskich interesów.

Poprzez takie działania projektowe środowiska polonijne zostaną zaangażowane do opracowania i wdrożenia szeregu powiązanych ze sobą działań na rzecz polskiego interesu narodowego.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

We Francji brakuje miejsc pamięci, z którymi Polonia mogłaby się identyfikować, organizować lokalne uroczystości i pielęgnować pamięć, co stanowiłoby podstawę do kształtowania postaw propolskich. Istnieje wiele monografii i opracowań nt. walki Polaków na frontach I wojny światowej. Temat ten został opisany, ale nie został odpowiednio upamiętniony, szczególnie w regionie Sommy, gdzie toczyły się największe i najcięższe walki i gdzie istnieje wiele miejsc historycznych temu poświęconych.

W okresie od początku XX w. do zakończenia I wojny światowej, na północ Francji wyemigrowało 500 tys. Polaków, co ósma rodzina na tym obszarze Francji ma polskie korzenie. Podczas różnego rodzaju spotkań z Polakami mieszkającymi w Pikardii i prowadzonych dyskusji Fundacja KADR diagnozowała problem zbyt małej wiedzy wśród mieszkańców regionu nt. polskiego wkładu w trakcie walk podczas I wojny światowej.

Inne kraje jak Niemcy, Australia, Kanada, Stany Zjednoczone mocno zaznaczyły swój wkład i udział wojenny, natomiast rola Polski jest traktowana marginalnie.

Aktualnie w okolicach Sommy (Picardia), w miejscach, gdzie prowadzono walki istnieje szereg pomników historii (m.in. cmentarze, muzea, pomniki, tablice), jednak informacja o polskim udziale jest minimalna, szczególnie brakuje podkreślenia kontekstu historycznego, tj. informacji o niewoli, braku podmiotowości. Ponieważ Polska nie istniała wówczas jako Państwo, żołnierze narodowości „polskiej” są przyporządkowani do państw ententy lub państw centralnych.

Warto podkreślić, że Polacy brali aktywny udział w walkach na froncie i ich misja powinna być oceniana jako załączek do uzyskania niepodległości. W celu rozwoju świadomości wśród Polonii, że warto być ambasadorem polskości i bronić naszych interesów zagranicą oraz kształtować propolskie postawy, Fundacja KADR prowadzi kampanię informacyjno — społeczną w tym zakresie.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Dzięki temu dociera z konkretnymi informacjami, dobrymi praktykami do szerokiego grona Polaków i osób polskiego pochodzenia we Francji, którzy, ze względu na czas, oddalenie od Ojczyzny, mogli zapomnieć lub przesunąć na dalszy plan te zagadnienia. Kampania ma na celu ich aktywizację, włączenie się w temat budowania wizerunku i wykreowanie pożądanych postaw i zachowań.

Zadanie realizowane jest na obszarze północnej Francji — w regionie Hauts-de-France, w departamencie Somma (kraina Pikardii), w szczególności w miastach: Amiens i Longueau oraz z wykorzystaniem mediów społecznościowych, w partnerstwie z podmiotem polonijnym: Stowarzyszeniem “Comité de Jumelage Européen de la ville de Longueau”.

Mot de l' Éditeur

Cette publication a été rendue possible grâce au financement accordé par la Chancellerie du Premier ministre, dans le cadre du projet intitulé "Construire une image positive de la Pologne par les communautés polonaises du Nord de la France".

L'objectif du projet est de préparer la communauté polonaise et les Polonais vivant dans le nord de la France à construire une bonne image de la Pologne.

Le moyen d'atteindre cet objectif est de sensibiliser la communauté polonaise au rôle significatif des Polonais - nos ancêtres - dans la lutte pour la liberté et la renommée de notre pays : Pologne. Les thèmes choisis : la contribution des Polonais à la Première Guerre mondiale et la mise en évidence du rôle de l'“Armée bleue”, ainsi que l'attitude et le travail pro-polonais et patriotique de Zbigniew Herbert, sont d'excellents exemples et indicateurs de la manière dont nous devrions soigner l'image de la Pologne tout en défendant fermement les intérêts polonais.

Dans le cadre de ces projets, les communautés polonaises seront invitées à développer et à mettre en œuvre une série d'activités interdépendantes dans l'intérêt national polonais.

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

En France, il y a un manque de monuments commémoratifs auxquels la communauté polonaise pourrait s'identifier, organiser des célébrations locales et entretenir la mémoire, ce qui constituerait une base pour la formation d'attitudes pro-polonaises. Il existe de nombreuses monographies et études sur le combat des Polonais sur les fronts de la Première Guerre mondiale. Le sujet a été décrit mais n'a pas fait l'objet d'une commémoration appropriée, en particulier dans la région de la Somme, où se sont déroulées les batailles les plus importantes et les plus lourdes et où de nombreux sites historiques lui sont consacrés.

Entre le début du XXe siècle et la fin de la Première Guerre mondiale, 500 000 Polonais ont émigré dans le nord de la France ; une famille sur huit dans cette région de France a des racines polonaises.

Au cours de diverses rencontres et discussions avec des Polonais vivant en Picardie, la Fondation KADR a diagnostiqué le problème de la méconnaissance par les habitants de la région de la contribution polonaise pendant la Première Guerre mondiale.

D'autres pays comme l'Allemagne, l'Australie, le Canada et les Etats-Unis ont fortement marqué leur contribution et leur participation à la guerre, alors que le rôle de la Pologne est traité de manière marginale.

Actuellement, il existe un certain nombre de monuments historiques (cimetières, musées, monuments, plaques) dans la région de la Somme (Picardie), sur les lieux où se sont déroulés les combats, mais les informations sur la contribution polonaise sont minimales, en particulier l'accent n'est pas mis sur le contexte historique, c'est-à-dire les informations sur la captivité, l'absence de subjectivité. Comme la Pologne n'existait pas en tant qu'État à l'époque, les soldats de nationalité "polonaise" sont affectés à l'Entente ou aux États centraux.

Il convient de souligner que les Polonais ont pris une part active aux batailles du front et que leur mission doit être considérée comme une semence d'indépendance. Afin de sensibiliser la diaspora polonaise au fait qu'il vaut la peine d'être un ambassadeur de la Pologne et de

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.

Publikacja sfinansowana ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

défendre nos intérêts à l'étranger, ainsi que de façonner des attitudes pro-polonaises, la Fondation KADR mène une campagne d'information et une campagne sociale à cet égard.

Elle s'adresse ainsi, par des informations concrètes et des bonnes pratiques, à un large groupe de Polonais et de personnes d'origine polonaise en France qui, en raison du temps et de la distance qui les sépare de leur patrie, peuvent avoir oublié ou reporté ces questions. La campagne vise à les activer, à les impliquer dans le thème de la construction de l'image et à créer les attitudes et les comportements souhaités.

La mission est mise en œuvre dans la zone du nord de la France - dans la région Hauts-de-France, dans le département de la Somme (campagne picarde), en particulier dans les villes d'Amiens et de Longueau : Amiens et Longueau et en utilisant les médias sociaux, en partenariat avec une entité polonaise : Association "Comité de Jumelage Européen de la ville de Longueau".

Ebook został opracowany w ramach projektu: „Budowanie pozytywnego wizerunku Polski przez środowiska polonijne w Północnej Francji”.